

Starten in de kinderopvang

Handreiking met informatie, tips en een stappenplan

Kinderopvang is een jonge sector. In de afgelopen tien jaar is kinderopvang uitgegroeid tot een volwassen bedrijfstak. In 2009 zijn er ruim 2300 kinderopvangorganisaties met een totale omzet van 3 miljard euro. Deze handreiking is bedoeld voor iedereen die overweegt een kindercentrum of gastouderbureau te starten. Er staat beknopte informatie in over wet- en regelgeving, kwaliteitseisen en tarieven. En er is een stappenplan in opgenomen voor de opzet van een kinderopvangorganisatie: van het eerste marktonderzoek tot aan de opening van de locatie voor kinderopvang. Tal van doorverwijzingen naar bronnen en tools maken de handreiking compleet.

- A. Basisinformatie voor starters in de kinderopvang
- B. Stappenplan voor starters in de kinderopvang

A. Basisinformatie voor starters in de kinderopvang

Kinderopvang valt onder het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en is geregeld in de Wet kinderopvang die vanaf 1 januari 2005 van kracht is. De wet regelt de financiering en de kwaliteit van de kinderopvang. Ouders ontvangen via de Belastingdienst een inkomensafhankelijke bijdrage. Die ontvangen zij alleen als zij gebruikmaken van een geregistreerd kindercentrum of van een geregistreerde gastouder via een geregistreerd gastouderbureau. Onderstaande informatie is voor ondernemers die een kindercentrum of gastouderbureau willen starten:

- Soorten kinderopvang
- Kwaliteitseisen
 - Algemene kwaliteitseisen
 - Specifieke kwaliteitseisen Dagopvang
 - Specifieke kwaliteitseisen Buitenschoolse opvang
 - Specifieke kwaliteitseisen Gastouderopvang
 - Toezicht en handhaving
- Financiering
 - Tarieven
- Wet- en regelgeving
- Belangenorganisaties voor werkgevers
 - MOgroep Kinderopvang
 - de Brancheorganisatie ondernemers in de kinderopvang
- Ondernemen

Soorten kinderopvang

Er zijn drie soorten kinderopvang. Deze kunnen apart of vanuit één organisatie worden aangeboden.

1. **Dagopvang:** in een kindercentrum voor kinderen van 0 tot 4 jaar. De opvang van kinderen is het hele jaar door: 5 dagen per week en 52 weken per jaar, meestal tussen 7.30 en 18.30 uur. In de praktijk maken ouders hiervan gemiddeld 2 à 3 dagen per week gebruik.
2. **Buitenschoolse opvang (BSO):** in een kindercentrum voor basisschoolkinderen van 4 tot en met 12 jaar. De opvang is tijdens de 40 schoolweken voor - en na schooltijd, tijdens de 12 vakantieweeken en op studie- en adv-dagen van leerkrachten meestal tussen 7.30 en 18.30 uur. In de praktijk maken ouders hiervan gemiddeld 2 à 3 dagen per week gebruik.
3. **Gastouderopvang:** opvang op het woonadres van de gastouder of vraagouder van maximaal 6 kinderen tegelijk van 0 tot en met 12 jaar, inclusief de eigen kinderen van de gastouder tot 10 jaar. Vanaf 1 januari 2010 moet de gastouder een opleiding op mbo-niveau 2 en een geregistreerd EHBO-diploma gericht op kinderen hebben. De gastouder is altijd verbonden aan een gastouderbureau, dat de gastouder aanmeldt bij de gemeente voor registratie.

Elk kindercentrum, gastouderbureau en alle gastouders die aan de eisen van de Wet kinderopvang voldoen zijn vanaf 2010 geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang: www.landelijkregister-kinderopvang.nl. Ook de houders van de organisaties van kinderopvang zijn hierin opgenomen.

Kwaliteitseisen

Het leveren en bewaken van kwaliteit in alle onderdelen van uw onderneming is essentieel. U bent immers verantwoordelijk voor jonge kinderen. De kwaliteitseisen van kinderopvang zijn in de Wet kinderopvang algemeen geformuleerd. Kinderopvang moet bijdragen aan een goede en gezonde ontwikkeling van kinderen in een veilige en gezonde omgeving. Deze omschrijving is nader uitgewerkt in de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang op: www.ggd Kennisnet.nl.

Algemene kwaliteitseisen

- Elk kindercentrum en elke locatie van gastouderopvang moet elk jaar een risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid uitvoeren. Dat moet ook tussentijds wanneer de situatie door een verbouwing of een andere groepssamenstelling wijzigt. De manier waarop de geconstateerde risico's worden weggenomen moet beschreven zijn in een plan van aanpak.
- Elke medewerker van een kindercentrum moet gekwalificeerd zijn op mbo-niveau 3 of 4 en een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) hebben. Elke gastouder moet een kwalificatie Helpende Welzijn of Helpende Zorg en Welzijn op mbo-niveau 2 en een EHBO-diploma gericht op kinderen hebben. Bemiddelingsmedewerkers van een gastouderbureau moeten een relevante pedagogische opleiding op mbo-niveau hebben.
- Elk kindercentrum en gastouderbureau moet een pedagogisch beleid hebben dat per locatie is uitgewerkt in een werkplan.

Specifieke kwaliteitseisen Dagopvang

- Er kan gewerkt worden met een verticale groep, meestal 12 kinderen van 0 tot 4 jaar of met een horizontale groep die is samengesteld uit kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd.
- Aantal begeleiders per groep en per leeftijd. Uitgangspunt:
 - 1 beroepskracht per 4 kinderen in de leeftijd tot 1 jaar;
 - 1 beroepskracht per 5 kinderen in de leeftijd van 1 tot 2 jaar;
 - 1 beroepskracht per 6 kinderen in de leeftijd van 2 tot 3 jaar;
 - 1 beroepskracht per 8 kinderen in de leeftijd van 3 tot 4 jaar.
- Aantal vierkante meters binnen: minimaal 3,5 m2 netto per kind (inclusief gezamenlijke ruimten als bijvoorbeeld een speelhal).
- Aantal vierkante meters buiten: minimaal 3 m2 per kind. De buitenruimte moet direct grenzen aan het kindercentrum.

Specifieke kwaliteitseisen Buitenschoolse opvang

- Opvang van maximaal 20 kinderen van 4 tot 12 jaar per groep. Bestaat de groep uit kinderen vanaf 8 jaar, dan kan een groep bestaan uit maximaal 30 kinderen.
- Tenminste 1 beroepskracht per 10 aanwezige kinderen.
- De eisen per vierkante meter zijn hetzelfde als bij de dagopvang. Met als toevoeging dat de buitenruimte niet perse aangrenzend hoeft te zijn, maar wel in de directe nabijheid moet liggen en veilig en goed bereikbaar moet zijn.
- Nadere uitwerking is te vinden in de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang op: www.ggdkennisnet.nl.

Specifieke kwaliteitseisen Gastouderopvang

- De opvang kan plaatsvinden op het adres van de gastouder of op dat van de ouders van de kinderen die u opvangt. De opvang kan maar op 1 vaste locatie plaatsvinden.
- De gastouder vangt maximaal zes kinderen tegelijk op, inclusief de eigen kinderen. Uitgangspunt:
 - 6 kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar;
 - niet meer dan 5 kinderen wanneer zij allen jonger zijn dan 4 jaar;
 - maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar oud, waarvan maximaal 2 van 0 jaar.
- Er is voldoende speelruimte binnen en buiten. De hoeveelheid ruimte hangt af van het aantal en de leeftijd van de kinderen die tegelijk opgevangen worden.
- Er is een aparte slaapruijnte voor kinderen jonger dan 1,5 jaar.
- Bij opvang van 4 of meer kinderen is een achterwacht verplicht. De achterwacht moet in een noodsituatie binnen 15 minuten op het opvangadres aanwezig kunnen zijn.

Toezicht en handhaving

De gemeente is verantwoordelijk voor toezicht op- en handhaving van de kwaliteit van kinderopvang. In opdracht van de gemeente controleert de GGD jaarlijks elk kindercentrum, gastouderbureau en locatie van gastouderopvang in principe. Op basis van de GGD-rapporten kan de gemeente, bij het niet voldoen aan de eisen, sancties opleggen in de vorm van een waarschuwing, een aanwijzing of een boete. In het geval de opvangsituatie niet verantwoord is, kan de gemeente een kindercentrum sluiten. Op de startpagina Kinderopvang van het Kennisnet van GGD Nederland, www.ggd Kennisnet.nl vindt u de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang en de Toetsingskaders.

Financiering

Ouders kunnen via de Belastingdienst een inkomensafhankelijke kinderopvangtoeslag aanvragen en ontvangen. Er is alleen recht op toeslag voor werkende ouders en ouders die een studie of loopbaantraject volgen. Zij ontvangen de toeslag alleen als zij gebruikmaken van een geregistreerd kindercentrum of van een geregistreerde gastouder via een geregistreerd gastouderbureau. Ze sluiten een overeenkomst met een kindercentrum of een gastouderbureau dat is geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang, zie: www.landelijkregisterkinderopvang.nl. Ouders betalen direct aan de kinderopvangorganisatie. Een deel van de kosten krijgen zij inkomensafhankelijk, per maand vooraf vergoed via de Belastingdienst.

Tarieven

Elk jaar stelt het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het maximale uurtarief vast. Op basis daarvan berekent de Belastingdienst de kinderopvangtoeslag. Voor 2010 is dit € 6,25 per uur voor dagopvang, € 5,82 voor buitenschoolse opvang en € 5,- voor gastouderopvang. Een kindercentrum of gastouderbureau kan een hoger tarief berekenen dan het maximum van de Belastingdienst. Die extra kosten zijn volledig voor rekening van de ouders en komen niet voor toeslag in aanmerking. Ouders betalen altijd een eigen bijdrage. Een rekentool waarmee de hoogte van de kinderopvangtoeslag berekend kan worden en over het aanvragen daarvan is te vinden op www.toeslagen.nl.

Wet- en regelgeving

Kinderopvang valt onder het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en is geregeld in de Wet kinderopvang die vanaf 1 januari 2005 van kracht is. De wet regelt de kwaliteit van de kinderopvang en de financiering. Tussenschoolse opvang valt hier niet onder. Zie: <http://wetten.overheid.nl>
Andere wet- en regelgeving die van toepassing is voor ondernemers in de kinderopvang:

- Bouwbesluit 2006, vanwege bouw en verbouw: www.vrom.nl.
- Gebruiksbesluit, vanwege de brandveiligheid: www.waARBorgfondskinderopvang.nl.
- CAO Kinderopvang: www.cao.startpagina.nl.
- ARBO-wet, vanwege de inrichting: www.waARBorgfondskinderopvang.nl.

- Ergonomienormen: www.waarborgefondskinderopvang.nl.
- Warenwet, vanwege bedden, speeltoestellen en voeding: <http://wetten.overheid.nl>.

Belangenorganisaties voor werkgevers

Er zijn twee brancheorganisaties voor werkgevers in de kinderopvang: de MOgroep Kinderopvang en de Branchevereniging ondernemers in de kinderopvang. Zij ondersteunen de ondernemers, behartigen hun belangen en zorgen voor een adequate informatievoorziening.

MOgroep Kinderopvang

Als brancheorganisatie behartigt MOgroep Kinderopvang de belangen van de leden. Dit zijn organisaties met kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang, gastouderbureaus of combinaties hiervan. MOgroep Kinderopvang signaleert knelpunten, trends en ontwikkelingen, voert politieke lobby en sluit de CAO Kinderopvang af. De contributie is afhankelijk van de loonsom en bedraagt minimaal € 764 per jaar. Er is een apart starterstarief. Zie www.mogroep.nl.

de Branchevereniging ondernemers in de kinderopvang

Deze jonge en groeiende vereniging behartigt op talloze terreinen de belangen van aanbieders van kinderopvang. In de politiek (contacten met de Tweede Kamer en ministeries), maar ook met de media, de vakbeweging, de organisatie van ouders BOinK en talloze maatschappelijke organisaties die invloed hebben op kinderopvang en de bedrijfsvoering. De contributie is afhankelijk van de loonsom en bedraagt minimaal € 500 per jaar. Een startende ondernemer kan als aspirant-lid voor maximaal 1 jaar een lidmaatschap aangaan voor € 250. Zie www.kinderopvang.nl.

Ondernemen

Om een kindercentrum te starten moet u zelf investeren, met eigen middelen of door een lening af te sluiten. Er zijn geen subsidies beschikbaar voor investering en exploitatie.

Als aanbieder van kinderopvang bent u ondernemer met een ondernemersrisico. Van de ondernemer zelf worden geen specifieke kwalificaties geëist om een bedrijf voor kinderopvang op te zetten.

Wel hebt u een duidelijke visie en doorzettingsvermogen nodig en moet u initiatiefvol, zelfstandig en stressbestendig zijn. Bij het ondernemerschap hoort ook personeel aansturen en kunnen omgaan met klanten en tegenslagen. Affiniteit met kinderen is wenselijk.

Medewerkers die de kinderen opvangen en begeleiden moeten een middelbare beroepsopleiding op sociaal of pedagogisch gebied hebben afgerond. Een groot aantal opleidingen kwalificeert voor de functie van pedagogisch medewerker. De meest voorkomende opleiding in de kinderopvang is pedagogisch werker kinderopvang (mbo-niveau 3 en 4). Kijk daarvoor in de CAO Kinderopvang.

B. Stappenplan voor starters in de kinderopvang

Voor de start van een kindercentrum of gastouderbureau kunnen een aantal stappen parallel uitgevoerd worden:

- Marktonderzoek doen
- Bedrijfsplan opstellen
- Locatie zoeken
- Financiering regelen
- Medewerkers aanstellen
- Gebruiksvergunning aanvragen
- Wet- en regelgeving kennen
- Exploitatie voorbereiden

Marktonderzoek doen

Voordat u start is het belangrijk te toetsen of uw plannen haalbaar en uitvoerbaar zijn. Doe zelf een haalbaarheidsstudie op lokaal niveau. Er staat een voorbeeld op www.waARBorgfondskinderopvang.nl of schrijf een stageopdracht uit voor een hbo-student, via www.studentenbureau.nl.

- In welke buurt/wijk wilt u een kindercentrum starten?
- Welk aanbod, hoeveel capaciteit aan kinderopvang is er al? Is er ook een gastouderbureau actief? Meer informatie via het Landelijk Register Kinderopvang www.landelijkregisterkinderopvang.nl en www.netwerkbureaukinderopvang.nl.
- Hoe is de demografische ontwikkeling binnen de gemeente? Meer informatie via www.cbs.nl, www.cbsinuwbuurt.nl of 088-5707070. Gemeentelijke sites bevatten vaak ook veel informatie.
- Hoeveel vraag is er in de buurt? Kijk op de gemeentelijke website voor gegevens en eventuele recente onderzoeken naar kinderopvang. Kijk naar de groeipotentie binnen de gemeente op het SCP Ramingsmodel, via www.netwerkbureaukinderopvang.nl.

Bedrijfsplan opstellen

Maak een gedegen bedrijfsplan. Hierin legt u vast wat u wilt bereiken en hoe u dat wilt bereiken. Meer informatie over het maken van een bedrijfsplan:

- www.waARBorgfondskinderopvang.nl
- www.antwoordvoorbedrijven.nl (kindercentra en gastouderopvang)
- www.kvk.nl (site van de Kamer van Koophandel)
- Raadpleeg een accountant voor een exploitatiebegroting.
 - a) Denk aan investeringen in verband met verbouwing en inrichting.
 - b) Neem de aanloopverliezen op, er is niet meteen een rendabele bezetting, maak een risico-analyse.
 - c) Kies een rechtsvorm: een eenmanszaak, vof, of bv. Meer informatie bij Overzicht rechtsvormen op de website van de Kamer van Koophandel www.kvk.nl.
 - d) Kies een naam voor uw bedrijf. Laat de Kamer van Koophandel een 'handelsnaamonderzoek' doen, want u mag niet iedere (handels)naam gebruiken.
 - e) Kies een domeinnaam voor uw website, kijk of deze nog beschikbaar is en registreer deze via www.sidn.nl.

Locatie zoeken

- Controleer bij een nieuwe locatie eerst het bestemmingsplan. De bestemming van een gebied kunt u inzien bij de gemeente. Zo ziet u of de vestiging van kinderopvang is toegestaan. Via een quick scan procedure bepalen gemeenten of een idee haalbaar is. Meer informatie bij Bestemmingsplannen op de website van de Kamer van Koophandel (www.kvk.nl). Als de bestemming geen kinderopvang toestaat zijn er twee mogelijkheden:
 - procedure wijziging (gemiddeld 6 maanden);

- procedure tijdelijke ontheffing (duurt minimaal 3 maanden).
- Beslis of u wilt huren of kopen.
- Bij nieuwbouw is een bouwvergunning nodig. Als u gaat (ver)bouwen is een gemeentelijke bouwvergunning noodzakelijk, Bouwbesluit 2009. Neem contact op met de gemeente. De behandelduur is in principe 12 weken. Houd rekening met bezwaarprocedures van bijvoorbeeld bureaus. Vooroverleg bespaart veel tijd.
- De duur van de bouw of de verbouwing is afhankelijk van de omvang. Houd bij nieuwbouw rekening met ruim 1 jaar.
- De Wet kinderopvang stelt minimumeisen aan het aantal vierkante meters voor binnen- en buitenruimte. Houd daar rekening mee.
- Bereikbaarheid.
- Parkeerplaatsen.
- Afstand tot basisscholen voor buitenschoolse opvang.

Financiering regelen

Als uw organisatie een lening of krediet in rekening-courant afsluit, bent u verplicht rente en aflossing te betalen. Door een borgstelling aan te vragen bij het Waarborgfonds Kinderopvang verzoekt u het Waarborgfonds deze betalingen op zich te nemen als u dat wegens omstandigheden tijdelijk of helemaal niet kunt. Inventariseer de mogelijkheden van een borgstelling in een zo vroeg mogelijk stadium van uw plannen, samen met uw bank en het Waarborgfonds. Dat kan via www.waarborgfondskinderopvang.nl. Voor startersinformatie met microfinanciering tot € 35.000 is veel informatie te vinden op www.eigenbaas.nl.

Sluit de belangrijkste verzekeringen af:

- bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering: schade veroorzaakt door het bedrijf, bijvoorbeeld een werknemer die schade veroorzaakt.
- goederen- en inventarisverzekering bij brand en inbraak.
- verzekeringen voor werknemers, zoals een aansprakelijkheidsverzekering, ongevallen- en ziektekostenverzekering.

Medewerkers aanstellen

Houd bij de aanstelling van medewerkers rekening met:

- Vooraf personeelsbeleid formuleren.
- De sollicitatiecode en andere voorwaarden, zie Kamer van Koophandel: www.kvk.nl.
- Verplichtingen aan de Belastingdienst, bijvoorbeeld elektronisch aangifte doen van loonheffing www.belastingdienst.nl.
- Arbeidsinspectie (arbeidsomstandigheden)
- Wet gelijke behandeling: www.minszw.nl.
- Verklaring omtrent gedrag (VOG, verplicht voor iedere werknemer; meer informatie via www.postbus51.nl).
- Pensioenvoorziening regelen voor medewerkers: PGGM www.PGGM.nl. Dit is verplicht.
- Beloning via CAO Kinderopvang.

Gebruiksvergunning aanvragen

Bij opvang van meer dan 10 kinderen tegelijk is een gebruiksvergunning nodig. De brandweer geeft deze gebruiksvergunning af en bepaalt of het gebruik van een bouwwerk of de inrichting brandveilig is. Bij het aanvragen van een gebruiksvergunning heeft het de voorkeur om éérs in het bezit te zijn van de bouwvergunning, via de gemeentelijke dienst Bouw- en woningtoezicht. De gebruiksvergunning wordt afgegeven wanneer voldaan is aan de bouwkundige - en brandveiligheidseisen. Hoewel deze eisen zijn gebaseerd op het Landelijk Bouwbesluit, kunnen de eisen per gemeente verschillen. Kijk hiervoor op de website van de gemeente of neem contact

met ze op. Inspectie door de brandweer en de GGD kan leiden tot bouwkundige aanpassingen. De gemiddelde tijd die hiermee gemoeid is, is afhankelijk van de noodzakelijke aanpassingen. Houd daarom rekening met vertraging en extra kosten.

Wet- en regelgeving kennen

- Schrijf u in in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel, anders neemt een bank uw aanvraag voor een krediet niet in behandeling.
- Toets de plannen aan de wet- en regelgeving die van toepassing is.
 - Wet kinderopvang;
 - ArBowet;
 - Bouwbesluit;
 - Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp);
 - Het College Bescherming Persoonsgegevens controleert of bedrijven zich aan de Wbp houden. Voor informatiebrochure: www.postbus51.nl.
- Toets de plannen aan het ondernemingsplan.
 - Investeringsbegroting;
 - Exploitatieopzet;
 - Levensvatbaarheid.
- Neem op basis van deze plannen het besluit om wel of niet door te gaan.

Exploitatie voorbereiden

Maak een concrete planning tot aan de opening.

- Verplichte melding bij de gemeente als houder van een kindercentrum voor dagopvang, buitenschoolse opvang of gastouderopvang. Als u een locatie wilt starten, uitbreiden of overnemen, moet u dit minimaal 10 weken voor de start melden bij de gemeente. Vervolgens controleert de GGD of u aan alle eisen voldoet en of u mag starten met de exploitatie. Van het college van B&W ontvangt u een schriftelijke bevestiging in de vorm van een beschikking dat uw kinderopvangorganisatie is opgenomen in het openbare Landelijk Register Kinderopvang. Als uw gegevens veranderen meldt u dit bij de gemeente.
- Aanschaf inrichting: levertijd gemiddeld 12 tot 16 weken.
- Werving personeel: afhankelijk van het aanbod 2 tot 4 maanden.
- Aanvraag telefoon en dergelijke: gemiddeld 2 tot 6 weken.
- Regelen vormgeving huisstijl en ontwerpen website.
- PR voor de werving van ouders en kinderen: zodra de startdatum bekend is.
- Feestelijke opening: paar weken na de daadwerkelijke start.

Het Netwerkbureau Kinderopvang heeft deze handreiking samengesteld in samenwerking met een starter in de kinderopvang, Kamer van Koophandel Rotterdam, MOgroep Kinderopvang, Waarborgfonds Kinderopvang en Gemeente Zoetermeer.

Deze handreiking is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. Desondanks kunnen aan de informatie geen rechten worden ontleend. Het Netwerkbureau Kinderopvang sluit iedere aansprakelijkheid uit voor schade geleden als gevolg van onjuistheden of onvolledigheden in de aangeboden informatie, of als gevolg van het gebruik van de geboden informatie.

Maart 2010

Netwerkbureau Kinderopvang

Postbus 85518, 2508 CE Den Haag

T 070 - 302 82 30

E info@netwerkbureaukinderopvang.nl

W www.netwerkbureaukinderopvang.nl

Netwerkbureau Kinderopvang

Het Netwerkbureau Kinderopvang is op 1 september 2008 ingesteld door Staatssecretaris Dijkzwa van OCV voor een periode van drie jaar. De opdracht van het Netwerkbureau is op praktische en oplossingsgerichte wijze kinderopvangorganisaties, scholen en gemeenten ondersteunen en stimuleren bij het realiseren van meer capaciteit in de kinderopvang.